

f.eks. være tilfældet, hvor der foreligger en mistanke om, at barnet udsættes for voldelige eller seksuelle overgreb fra forældremyndighedsindehaveren.

I betænkning nr. 1420/2002 om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn (s. 98 ff.), anførte en arbejdsgruppe under Justitsministeriet, at beskikkelse af en ad-hoc værge ikke er det rette instrument til at løse spørgsmålet om varetagelse af barnets interesser i forhold til medvirken i politiets efterforskning, når forældremyndighedsindehaveren modsætter sig dette. Arbejdsgruppen fremhæver i den forbindelse bl.a., at det i givet fald vil være vanskeligt for en ad-hoc værge at modsætte sig omgivelsernes forventning om, at der gives samtykke. Endvidere peger arbejdsgruppen på, at det i tilfælde, hvor der er to indehavere af forældremyndigheden over det pågældende barn, må antages at være tilstrækkeligt for indgrebets gennemførelse, at den ene af forældremyndighedsindehaverne ikke modsætter sig indgrebets gennemførelse. Arbejdsgruppen bemærker desuden, at løsningen af tilfælde, hvor en indehaver af forældremyndigheden modsætter sig indgrebet over for barnet, i øvrigt må afhænge af den konkrete situation.

Af lignende grunde finder Strafferetsplejeudvalget ikke anledning til at foreslå særlige regler for tilfælde, hvor der kan formodes at eksistere den nævnte interessekonflikt mellem barnet og indehaveren af forældremyndigheden. Dette spørgsmål bør efter udvalgets opfattelse løses efter den gældende lovgivning og under hensyn til omstændighederne i den konkrete sag.

Udvalget har endvidere overvejet at indsætte en særregel om betydningen af barnets eget samtykke til indgreb rettet mod genstande, som barnet efter særlige regler i værgemålsloven må antages selv at kunne råde over. Udvalget har dog under hensyn til, at reglen kun vil have betydning i meget få tilfælde, og at det ofte i det enkelte tilfælde ville være vanskeligt at vurdere, om reglen konkret kunne finde anvendelse, undladt at foreslå en sådan regel.

Udvalget har endelig overvejet, om der bør foreslås en særlig regel, hvorefter børn, der er fyldt 12 år, også selv skal meddele samtykke for, at betingelserne for legemsindgreb efter § 792 c, stk. 3 og 5, og § 792 d, stk. 1, kan anses for opfyldt.

I betænkning nr. 1420/2002 (s. 99) anførte arbejdsgruppen om gennemførelse af straffesager om seksuelt misbrug af børn, at i alt fald større børns stillingtagen – dvs. børn på omkring 12 år og derover – efter arbejdsgruppens opfattelse bør indgå ved vurderingen af, om der skal foretages en legemsundersøgelse.

Strafferetsplejeudvalget tilslutter sig dette synspunkt og anfører, at den særlige karakter af legems-

indgreb – f.eks. en gynækologisk undersøgelse – gør det nærliggende at inddrage større børn i beslutningen om, hvorvidt samtykke skal gives. Udvalget har imidlertid valgt ikke at foreslå en udtrykkelig regel om betydningen af samtykke for så vidt angår børn på 12 år og derover. Det skyldes dels, at forældrene oftest vil være nærmest til at bedømme, om eventuel modvilje fra barnet er alvorligt ment, og forældrene kan i så fald nægte samtykke. Dels vil lægen altid skulle vurdere, om foretagelse af undersøgelsen er forsvarlig. Gennemtvængelse ved magt, f.eks. i form af narkose over for et større barn, der ikke ønsker at medvirke, forudsættes ikke at ske. En udtrykkelig regel om, at samtykke fra barnet i visse tilfælde skal indhentes, vil endvidere kunne lægge et urimeligt ansvar på barnet.

Der henvises nærmere til betænkningens side 96-99.

2.3.3. *Justitsministeriets overvejelser*

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til den foreslåede bestemmelse i § 821 b.

2.4. *Proportionalitetskrav*

2.4.1. *Gældende ret*

For alle straffeprocessuelle tvangsindgreb antages der at gælde en grundsætning om proportionalitet. Det vil sige, at der ikke må være misforhold mellem på den ene side de ulemper, som indgrebet påfører den, det går ud over, og på den anden side indgrebets betydning for efterforskningen samt sagens karakter, jf. herved bl.a. Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1159/1989 om ransagning under efterforskning, s. 61.

En række af de straffeprocessuelle tvangsindgreb, der reguleres i retsplejeloven, indeholder desuden udtrykkelige bestemmelser vedrørende krav om proportionalitet (jf. §§ 755, stk. 4, 782, stk. 1, 791 a, stk. 5, 791 b, stk. 2, 792 e, stk. 1, 797, 805, stk. 1, 816, stk. 1, 817, stk. 4, 818, stk. 3, og 819, stk. 3).

Retsplejeloven indeholder ikke særlige regler om proportionalitetsvurderingen, når straffeprocessuelle tvangsindgreb gennemføres over for børn under 15 år, men når der i forbindelse med efterforskningen af en lovovertrædelse ønskes gennemført et straffeprocessuelt indgreb over for et barn, må der i forbindelse med proportionalitetsvurderingen antages bl.a. at skulle lægges vægt på den særlige belastning, som indgrebet må antages at indebære som følge af barnets unge alder.

Der henvises nærmere til betænkningens side 92.